

Wereldtop in de dop



De Poolse Agnieszka Kolodziej krijgt les van de Canadese cellist Gary Hoffman.

Foto Yann Bertrand

Alleen voor musici die al 'geniaal' en 'briljant' genoemd zijn en verder willen: de Muziekkapel.

DOORLEEN VERVAEKE

'Hoe we de jonge toptalenten zoeken?' Arie Van Lysebeth glimlacht minzaam. Hij is artistiek directeur van de Muziekkapel Koningin Elisabeth, een Belgisch opleidingscentrum voor hoogbegaafde musici. Op deze muziekschool, gelegen in de bossen van de Waalse gemeente Waterloo, studeren de beste muzikanten ter wereld. De sterren van morgen, toch zeker in potentie.

In zijn kantoor vertelt Van Lysebeth vol trots over de Muziekkapel. In een hoek staat een buste van de Belgische koningin Elisabeth, die de school voor topmusici in 1939 oprichtte. Vanuit een aanpalende kamer klinkt wervelende pianomuziek. Een 23-jarige Rus repeteert er Liszts eerste pianoconcert. De dag erna treedt hij met groot orkest op.

'Wij hoeven niet te zoeken', antwoordt Van Lysebeth zonder blikken of blozen. 'De wereldtop biedt zich hier aan.'

Wie de biografieën van zijn studenten leest, moet hem gelijk geven. In Waterloo studeren 58 musici, van 10 tot 29 jaar, verdeeld over 23 nationaliteiten. De meesten leerden rond hun vierde jaar viool,

piano of cello spelen - de drie instrumenten die hier worden onderwezen, naast zang en kamermuziek. Ze kenden een jeugd vol concerten, cd-opnames en wedstrijden. Werden in recensies beschreven als 'geniaal' en 'briljant'.

'We proberen hier de wereldsterren van later te selecteren', zegt Arie Van Lysebeth. 'Laat ik het zo zeggen: als je afgestudeerd bent aan het conservatorium, is het nog allerminst zeker dat je hier binnengeraakt.'

Die jonge talenten komen af op de uitstekende reputatie van de Muziekkapel. Op de wekelijkse begeleiding van docenten als Jocelyne Dienst, persoonlijk zangcoach van Placido Domingo. Op de geluidsdichte woonwerkstudio's, elk voorzien van een vleugelpiano. Op de persoonlijke schema's, aangepast aan concert- en wedstrijdagenda. En op de uitstekende omkadering, van biologische maaltijden en yogalessen tot psychologische sessies bij plankenkoorts.

Maar de grootste troef van de Muziekkapel zijn de masters in residence, die ééns per maand komen lesgeven. Wereldsterren als pianiste Maria João Pires, cellist Gary Hoffman of operazanger José van Dam. Door hun drukke concertagenda verbinden deze zich normaal gesproken niet aan een instelling, maar voor de Muziekkapel maken ze een uitzondering.

Voor jonge musici zijn die lessen een buitenkans. 'Ik droomde ervan les te krijgen van Maria João Pires', zegt Pavel Kolesnikov, een Rus die een grootse toekomst wordt toegedicht. 'Musici van haar niveau delen zelden hun kennis. Een unieke kans.'

Hier komen die grote namen geregeld over de vloer. Op een

doordeweekse namiddag doceert Abdel Rahman el Bacha er, op zijn negentiende winnaar van de Koningin Elisabethwedstrijd en sindsdien veelgevraagd solopianist, en Gary Hoffman, een van 's werelds beste cellisten.

Ze geven hun studenten kleine aanwijzingen. Eerder suggesties dan correcties. Verfijningen, die een leek waarschijnlijk niet eens hoort. 'Ik zou die piano (stille passage, red.) wat voller spelen', zegt Gary Hoffman bijvoorbeeld tegen een jonge Spaanse student. 'Je moet natuurlijk niet tegen je karakter in gaan spelen, maar denk er eens over na.'

'We krijgen niet echt les. Eerder advies', zegt de Russische pianiste Polina Bogdanova (26), die oefent voor de Koningin Elisabethwedstrijd. 'Rahman el Bacha heeft soms ideeën waar ik nog nooit aan heb gedacht. Ik breng hem een schilderij dat in mijn ogen af is, maar waar hij, als meesterschilder, nog enkele toetsen op aanbrengt om het perfect te maken.'

Van Lysebeth beaamt: 'Dit is geen school waar technische mankementen worden rechtgezet. De studenten komen hier om rijpheid en veelzijdigheid op te doen, om adviezen te krijgen die je alleen van muzikanten op de wereldpodia kunt krijgen.'

Het zal niemand verbazen: studeren aan de Muziekkapel is zwaar. Het voltijdse programma - vanaf 16 jaar - vereist zeven, acht uur per dag repeteren. Jaarlijks moeten de studenten ten minste tien concerten geven, om aan het beroepsleven te wennen. Daartoe organiseert de Muziekkapel zelf tweehonderd concerten per jaar.

Alsof dat niet genoeg is, eindigt elk jaar van de driejarige opleiding met een zwaar examen, dat op dezelfde dag plaatsvindt als de audities voor

de nieuwelingen. Pijnlijk detail: als die nieuwelingen zo getalenteerd zijn dat ze een ouderejaars overtreffen, dan moet die ouderejaars zijn plaats aan de Muziekkapel opgeven.

'Niet het leukste aspect van de opleiding, maar onvermijdelijk', zegt Jeroen Reuling, de Nederlandse cellodocent. 'Dit is een hard beroep. Als je op een concert wat minder speelt, word je ook niet teruggevraagd.'

Toch hangt in de Muziekkapel geen competitieve sfeer. De studenten lunchen en musiceren samen, overleggen over technische details. Dat is geen toeval: ze zijn geselecteerd op hun muzikale talent, maar ook op hun persoonlijkheid en artistieke integriteit. De Muziekkapel is niet geïnteresseerd in zelfgenoegzame wonderkinderen. Sterallures worden meteen afgeleerd.

'Ik kan niets met een student die denkt dat zijn leven mislukt is als hij niet elke avond voor een orkest op een podium staat', zegt cellodocent Hoffman. 'Je moet niet alleen zeven uur per dag repeteren, maar ook mens zijn en leven. Hoe kun je voelen dat een componist zijn muziek als de zee heeft willen laten klinken als je nog nooit aan zee gewandeld hebt?'

Pianodocent Rahman el Bacha huldigt dezelfde filosofie. Hij bereidt zijn studenten voor op de Koningin Elisabethwedstrijd, maar houdt hun voor: ze doen niet mee om te winnen, maar om het maximum uit zichzelf te halen. Of, samengevat in zijn favoriete zin: 'Perfectie is niet het doel, perfectie is de weg.'

'Dit zijn sowieso de meest getalenteerde musici van een generatie', zegt hij, gezeten achter een Steinwayvleugel. 'Wij helpen hen niet de beste te worden, maar om het beste uit zichzelf te halen.'

Succesvolle oud-studenten

De Muziekkapel Koningin Elisabeth krijgt een Nederlands tintje. Om haar studenten ervaring te laten

opdoen, heeft de Belgische elitemuziekschool samenwerkingsverbanden met een tiental toporkesten. Nu ook met het Koninklijk Concertgebouworkest in Amsterdam. Studenten van de Muziekkapel zullen concerten geven met solisten van het KCO, of met studenten van de Academie, de interne opleiding van het KCO. Ook zullen Liviu Prunaru en Gregor Horsch, concertmeester en solocellist van het KCO, masterclasses geven in Waterloo. Op 30 januari vindt het eerste gezamenlijke concert in België plaats. Meer info: www.cmre.be.

Plamena Mangova (32):

Bulgaarse pianiste. Tweede prijs Koningin Elisabethwedstrijd 2007. Bracht zeven cd's uit, concerteert in heel Europa, geeft tegenwoordig zelf masterclasses.

Lorenzo Gatto (26):

Belgische violist. Op zijn twaalfde toegelaten tot het Conservatorium van Brussel, daarna tot de Muziekkapel. Soleerde onder meer met BBC Philharmonic Orchestra. Tweede prijs Koningin Elisabethwedstrijd 2009. Bracht zes cd's uit, concerteert wereldwijd.

Yossif Ivanov (26):

Belgische violist. Won op zijn 16de het Concours Musical International de Montréal, op zijn 18de de tweede prijs Koningin Elisabethwedstrijd. Bracht drie cd's uit, soleerde met het London Philharmonic Orchestra.